

Á CHÂU NĂM TÝ

HÃY TỬ TẾ VỚI NGƯỜI CHUNG QUANH

Hàng năm, tạp chí kinh tế *The Economist* vẫn có giai phẩm Xuân theo phong thái riêng. Đó là đặc san có nội dung dự báo về thế giới trong năm mới. Năm nay, *The World in 2008* của họ mời một nhân vật đặc biệt lên tiếng về Á châu trong năm 2008. Đó là đức Đạt Lai Lạt Ma, hóa thân của Bồ tát Quán Thế Âm, vị lãnh đạo Tây Tạng đã nhận giải Nobel Hoà bình, và khuôn mặt đáng kính về từ bi và trí tuệ.

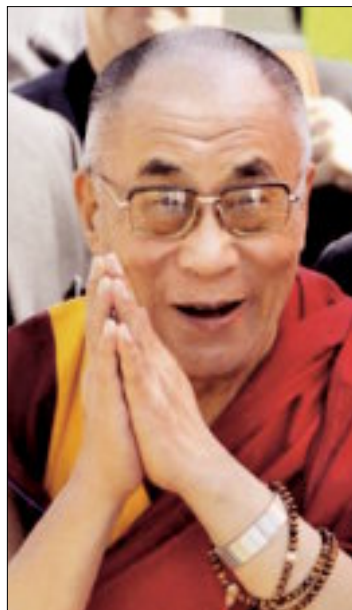
Sau đây là ý kiến của ngài:

Khi phải đối diện với những thách thức của dân số gia tăng liên tục cùng bao đòi hỏi về năng lượng và thực phẩm, và khoảng cách giàu nghèo mở rộng, chúng ta phải chấp nhận hiện tượng toàn cầu hoá và đón nhận người dân của một nước như láng giềng và người cộng sự, không như đối thủ. Trong thế giới liên lập ấy, chiến tranh là lỗi thời. Tàn phá các nước khác chẳng đem lại lợi lộc gì mà chỉ gây khổ đau cho nhân loại, gián đoạn cho ngoại thương và hủy hoại cho môi sinh, khiến mọi người đều hứng chịu.

Năm 2008 sẽ có nhiều nỗ lực chấm dứt bạo lực xung đột tại một số nơi trên địa cầu. Thế giới cũng tiếp tục theo đuổi tăng trưởng kinh tế, trong khi ý thức mãnh liệt hơn về mối nguy của sự đổi thay khí hậu và về nhu cầu phòng ngừa những hậu quả khó lường từ hiện tượng này. Khuynh hướng ấy tất nhiên sẽ chú ý đến người cùng khổ và vô lực, thành phần trước tiên bị thiệt hại và ít khả năng chống đỡ nhất.

Người ta cần hàng hóa và dịch vụ để thoả mãn những nhu cầu thiết yếu của đời sống, chưa nói gì đến các yếu tố về nhân phẩm và an lành cho đời người. Vậy mà dù đã có mọi phát minh hay sáng tạo trong sinh hoạt kinh tế, chúng ta chưa thành công để bảo đảm những điều kiện tối thiểu ấy cho mọi người. Hồ sơ mở rộng giữa những người "có" và "không" sẽ gây rất nhiều đau khổ cho tất cả.

Hàng ngày, chúng ta thấy, nghe và đọc được về những biểu hiện ngoạn mục của sự thịnh vượng, bên cạnh biết bao chết chóc vì nạn đói, nghèo, thiếu ăn và vì rất nhiều dịch bệnh mà loài người có thể phòng ngừa hay chữa trị được. Liệu ta có phải tự hỏi là có gì sai lầm trong sự chọn lựa của mình về mục tiêu và sự khích lệ, hay về cả hai

Tôi ngợi ca Việt Báo đã cố gắng tạo dựng sự cảm thông của người Việt ở khắp nơi và cùng duy trì nền văn hoá Việt Nam khi thực hiện hàng năm các giai phẩm Xuân. Nhân dịp Xuân Mậu Tý, tôi hoan hỉ gửi tới độc giả Việt Báo và tới người Việt ở trong và ngoài nước Việt Nam lời chúc phúc cho một năm mới được tự do và hạnh phúc. Niềm tâm nguyện của tôi là năm mới sẽ mở rộng lòng từ bi và tương ái trong mọi người chúng ta.

Shakya Bikshu Dalai Lama Tenzin Gyatso
Thích Tỳ Kheo Đạt Lai Lạt Ma Tenzin Gyatso

hay không? Tôi tin rằng chúng ta phải tìm cách kết hợp lòng từ bi vào trong hoạt động kinh tế của mình.

Từ bi và bác ái là những đức tính nền tảng trong mối quan hệ của con người với nhau. Vì vậy, thế giới liên lập chúng ta đang sống phải là thế giới có từ tâm, từ tâm trong việc xác định mục tiêu và từ tâm trong việc thực hiện những mục tiêu ấy.

Khi chỉ chuyên chú vào đòi hỏi của mình mà bất kể tới nhu cầu và mối quan tâm của tha nhân, ta dễ gây ra ác cảm. Điều ấy càng đúng khi mình coi tiền tài và quyền thế là phần trọng yếu của hạnh phúc và nhu cầu. Mọi người đều khát khao và có quyền theo đuổi tự do, bình đẳng và phẩm giá. Vì vậy, trong thế giới đang thu hẹp ngày nay, việc tuân thủ những tiêu chuẩn ràng buộc của nhân loại về nhân quyền là một đòi hỏi thiết yếu.

Tôi không thấy có mâu thuẫn gì giữa nhu cầu về phát triển kinh tế và sự đòi hỏi tôn trọng nhân quyền. Quyền tự do ngôn luận và hiệp hội là điều kiện then chốt để đẩy mạnh phát triển kinh tế trong quốc gia. Thí dụ như tại Tây Tạng, có nhiều trường hợp mà các chính sách kinh tế không thích đáng được tiến hành, và còn theo đuổi rất lâu,

sau khi chẳng đem lại lợi ích gì, vì người dân và cả viên chức chính quyền không được công khai phản đối. Và điều ấy cũng xảy ra ở nơi khác.

Con đường trung đạo cho Tây Tạng

Chúng ta ngợi ca sự đa diện trên lý thuyết nhưng thường không tôn trọng trong thực hành. Khi có ai đó khác mình thì ta dễ diễn giải sự khác biệt đó một cách tiêu cực, và còn xem đó là mối đe dọa. Thái độ của chính phủ Trung Quốc là một trường hợp nổi bật. Một cách tự nhiên, dân Tây Tạng yêu chuộng nền văn hoá và lối sống của họ vì thích hợp nhất với hoàn cảnh và môi sinh của xứ này. Nhưng mỗi khi họ bày tỏ mối quan tâm, sự kính trọng hay niềm tin tưởng vào những giá trị ấy, viên chức Trung Quốc lại coi nổi khát khao truy trì bản sắc này là một mối nguy cho sự thống nhất của Trung Quốc. Cái tính bất dung dị biệt ấy là một nguyên do chính của bất mãn và có thể gây ra xung đột.

Lãnh đạo Trung Quốc nhấn mạnh nhiều đến sự hài hòa: một mục tiêu rất đẹp. Nhưng muốn đạt mục đích ấy thì phải có sự tin cậy. Lòng tin cậy xuất phát từ sự bình đẳng và tính từ ái. Sự nghi ngại dẫn tới phản ứng thủ thế và cản trở lòng tin cậy. Mà không tin nhau thì làm sao có thống nhất và hài hòa đích thực?

Tôi cho rằng người Trung Quốc và Tây Tạng có thể tìm ra con đường sống chung với phẩm giá, tự do, trong tinh thần tương ái của lân bang. Tôi thực tin rằng chúng tôi có thể tìm ra "con đường trung dung", nếu chịu đối thoại về một tiến trình có đặc tính tôn trọng dị biệt và công nhận rằng chúng ta có khả năng và phương cách giải quyết các vấn đề và trợ giúp lẫn nhau.

Năm 2008 sẽ tập trung chú ý đến Trung Quốc và Thế vận hội họ sẽ tổ chức. Tôi vững tin rằng, là một quốc gia đông dân nhất, với lịch sử lâu dài và văn minh cổ xưa, Trung Quốc đáng nhận sự ưu đãi và vinh dự ấy. Tuy nhiên, không thể quên rằng Thế vận hội là cuộc tranh đua tự do, công bằng và mở rộng cho lực sĩ của các quốc gia được công nhận, dù lớn hay nhỏ, để họ thi tài một cách bình đẳng. Tự do, công bằng, cởi mở và bình đẳng không chỉ là những quy tắc được Thế vận hội đề cao mà còn là những giá trị cao cả nhất của con người, là quy phạm áp dụng cho mọi quốc gia.